

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

Sayı: B.13.2.SGK.0.65.03.01/ 01-103-7 12465 848
Konu: Manisa Milletvekili Mustafa ENÖZ'e ait
(7/15619) Esas Nolu Yazılı Soru Önergesi

11 Ağustos 2010

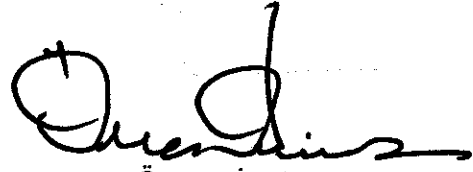
7/15619

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 21/07/2010 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-24985 sayılı yazınız.

Manisa Milletvekili Sayın Mustafa ENÖZ'e ait 7/15619 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

EK:

Yazı (6 sayfa)

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSTAFA ENÖZ'E AİT
7/15619 ESAS NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

1) Bilindiği üzere, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 55 inci maddesinin ikinci fıkrasında; bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıkların her yılın Ocak ve Temmuz ödeme tarihlerinden geçerli olmak üzere, bir önceki altı aylık döneme göre Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları endeksindeki (TÜFE) değişim oranı kadar arttırılarak ödeneceği,

Geçici 1 inci maddesinin dördüncü fıkrasında da; bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine göre sigortalı sayılanlara ve bunların hak sahiplerine bağlanmış olan aylık ve gelirlerin, 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre arttırılacağı, öngörülmüştür.

Diğer taraftan, 05/02/2010 tarihli ve 27484 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 28/01/2010 tarihli ve 5951 sayılı "Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 11 inci maddesi ile 5510 sayılı Kanuna eklenen geçici 26 ncı maddenin birinci fıkrasında, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalı ve hak sahiplerine, 2010 yılı başından önce bağlanmış gelir ve aylık tutarlarının, dosya bazında ödenmesi gereken miktar esas alınmak kaydıyla;

- 2010 yılı Ocak ödeme döneminden geçerli olmak üzere 60 TL tutarında arttırılacağı, ancak, bu artış tutarının 55 inci madde gereğince yapılması gereken artış tutarından az olması halinde 55 inci maddeye göre arttırılarak ödeneceği,

- 2010 yılı Temmuz ödeme döneminden geçerli olmak üzere, 55 inci maddeye göre 2010 yılı Temmuz ayı ödeme dönemine ait artış oranında arttırılarak ödeneceği, hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında sigortalı sayılanlar ile bunların hak sahiplerine 2010 yılı başından önce bağlanmış gelir ve/veya aylık tutarları, dosya bazında ödenmesi gereken miktar esas alınmak kaydıyla, 2010 yılı Ocak ödeme döneminden geçerli olmak üzere 60 TL tutarında arttırılmış, bu artış tutarının 55 inci madde gereğince yapılması gereken artış tutarından az olduğu durumlarda 55 inci maddeye göre arttırılarak ödenmiş olup, söz konusu aylıklar 2010 yılı Temmuz ödeme döneminden geçerli olmak üzere, 55 inci maddeye göre 2010 yılı Temmuz ayı ödeme dönemine ait artış oranı olan % 3,59 oranında arttırılarak ödenmektedir.

Bu itibarla, 2010 yılı Ocak ödeme döneminde gelir/aylıkların 5510 sayılı Kanunun 55 inci maddesi gereğince arttırılması halinde tüm gelir/aylıklarda sadece % 4,62 oranında bir artış söz konusu iken;

- 506 sayılı Kanuna göre ödenen asgari aylık 60 TL tutarında arttırılarak % 9,9,
- 2925 sayılı Kanuna göre ödenen en düşük aylık 60 TL tutarında arttırılarak % 15,6,
- 1479 sayılı Kanuna göre ödenen en düşük aylık 60 TL tutarında arttırılarak % 12,7,
- 2926 sayılı Kanuna göre ödenen en düşük aylık 60 TL tutarında arttırılarak % 18,9, oranında artış sağlanarak daha fazla iyileştirme sağlanmıştır.

2) Bilindiği üzere, aylık bağlama usulü itibariyle temel değişiklik 01/01/2000 tarihinde yürürlüğe giren 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile yapılmış, bu Kanunla 1978 yılından itibaren uygulanan gösterge sistemine göre aylık bağlama yerine, sigortalı kazançlarının aylık bağlama yılına kadar TÜFE ve Gelişme Hızı ile güncellenmesine dayalı olduğu bir sisteme geçilmiştir.

1982 yılından önce emekli olanların aylık bağlama oranları, o tarihlerde yürürlükte bulunan hükümler gereğince sigortalının prim ödeme gün sayısının miktarına bakılmaksızın % 70 olarak alınmış ve bu oran, kadın sigortalı için 50, erkek sigortalı için 55 yaştan fazla her tam yaş için 1'er puan arttırılmıştır. Başka bir ifade ile; bu dönemde emekli olanlar hakkında

5000 gün prim ödeme gün sayısından fazla veya noksan her 240 gün için emekli aylıklarında artırım veya indirim uygulanmamıştır.

1982-01/01/1988 tarihleri arasında emekli olanların aylık bağlama oranlarında, ödedikleri 5000 gün prim için % 60 oranı baz alınmakta ve bu oran, sigortalının 5000 günden fazla prim ödediği her 240 gün için 1 puan artırılarak, 5000 günden noksan prim ödediği her 240 gün için ise 1 puan eksiltilerek, bağlanacak aylığın oranı tespit edilmiştir.

01/01/1988 tarihinden sonra emekli olanlar bakımından mevcut gösterge tablosuna ilave olarak üst gösterge tablosu yürürlüğe girmiş ve bağlanacak aylıklar ile alınacak primlerin hesabında nazara alınan tavan gösterge 1400'den 6400'e 5 yıllık geçiş sürecinde kademeli olarak yükseltilmiştir.

Ancak, aylık bağlamada son 5 yıllık prime esas kazançlar dikkate alındığından, üst göstergeden aylık bağlanabilmesi için en az 5 takvim yılı bu göstergeden prim ödenmesi gerekmektedir.

Öte yandan, üst gösterge tablosunun yürürlüğe girmesiyle 5 yıllık süre dolmadan emekli olacakların 09/07/1987 tarihinden sonra ödedikleri yüksek primlerin bağlanacak emekli aylıklarına da adil şekilde yansıtılmasını sağlayacak geçici düzenleme yapılmıştır.

3395 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği dönemde emekli olanlar, kamuoyunda süper emekliler olarak bilinen emekliler, 3395 sayılı Kanunla üst gösterge tablosunun yürürlüğe girmesiyle, daha önce yüksek gösterge üzerinden emekli olmuş sigortalılara da son 5 yıla ait aradaki prim farkını borçlanarak ödemeleri halinde tavan gösterge üzerinden emekli olmaları imkanı getirilmiştir.

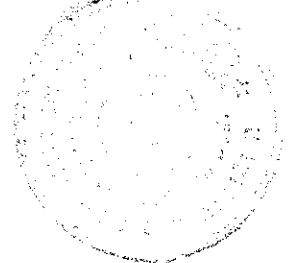
Ancak, 3395 sayılı Kanunun söz konusu borçlanma hükmünün Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi üzerine, borçlanma yapan emeklilerin iptal tarihindeki aylık miktarları dondurulmuştur. Daha sonra 01/01/1991 tarihinde yeniden yapılan bir düzenleme ile 3702 sayılı Kanun yürürlüğe konulmuş ve borçlanma primlerinin karşılığı olarak "telafi edici ödeme" adı altında yeni bir ek ödeme sistemi getirilmiştir. Telafi edici ödemeler, aylıklara yapılan artış oranları kadar artırılmak suretiyle bu yasaya göre emekli olanlara aylıklarıyla birlikte her ay ödenmektedir.

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile gösterge ve katsayı esasına dayalı aylık bağlama sistemi ile aylık bağlama oranları değiştirilmiştir. Bu değişikliklerle;

Ortalama yıllık kazanç; 4447 sayılı Kanunla, sigortalının aylığının hesabında yalnızca son 5 veya 10 yıllık kazançlarının esas alınması yerine, 01/01/2000 tarihinden geçerli olmak üzere (bu tarihten sonra işe giren sigortalılar ile daha önce işe giren sigortalıların bu tarihten sonraki çalışmalarına ilişkin kısmi aylıklarının hesabında kullanılmak üzere) tahsis talep tarihine kadar TÜFE ve Gelişme Hızı oranlarıyla güncelleştirilerek getirilen kazançlarının toplamının prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle ortalama yıllık kazancın bulunması, ortalama yıllık kazancının 1/12'sine aylık bağlama oranının uygulanması suretiyle de emekli aylığının hesaplanması esasları getirilmiştir. Ortalama yıllık kazancın hesabında, sigortalının tüm çalışmalarına ilişkin güncellenen tüm kazançları dikkate alınmakla birlikte, bu kazançlar toplam prim ödeme gün sayısına bölünerek çalışılmayan sürelerin ortalama yıllık kazancı etkilememesi sonucunu vermekte olup diğer bir deyişle kişinin, sigortalılık süresi içinde çalışılan günlerdeki kazançlarının yüksek olması, çalışılan günler az da olsa ortalama yıllık kazancının yüksek olması sonucunu doğurmaktadır.

Aylık bağlama oranı; sigortalının toplam prim ödeme gün sayısının ilk 3600 gününün her 360 günü için % 3,5, sonraki 5400 günün her 360 günü için % 2 ve daha sonraki her 360 gün için % 1,5 oranlarının toplamıdır.

Diğer taraftan, 4447 sayılı Kanunla aylık bağlama sistemi değiştirilirken, 01/01/2000 tarihinden önce işe girmiş olan sigortalıların aylıklarının hesaplanmasına ilişkin 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa geçici bir hüküm konulmuştur.

Buna göre; sigortalının 01/01/2000 tarihinden önceki hizmetleri eski hükümlere göre değerlendirilerek bu döneme ilişkin prim ödeme gün sayısının toplam prim ödeme gün sayısına oranı üzerinden kısmi aylığı hesaplanmakta, hesaplanan bu kısmi aylığa tahsis talep tarihinin bulunduğu yılın Ocak ayına kadar yıllık TÜFE ve Gelişme Hızı oranları uygulanarak kısmi aylığın güncellenmesi sağlanmakta; sigortalının 01/01/2000 tarihinden sonraki hizmetleri için ise yeni hükümlere göre kısmi aylık hesaplanmakta ve sigortalının bu kısmi aylıkları, tahsis talep tarihinin bulunduğu yılın Ocak ayı itibarıyla birleştirilerek sigortalının emekli aylığının miktarı bulunmakta ve sigortalının alacağı emekli aylığının başlangıç tarihine kadar aylık TÜFE artış oranları ve oransal aylık artışları uygulanarak sigortalıya bağlanacak aylık tespit edilmekte idi.

Söz konusu uygulama 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 2008 yılının Ekim ayına kadar devam ettirilmiş olup, bu tarihten sonra 5510 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesine göre aylıklar, toplam prim ödeme gün sayısı esas alınarak tespit edilen aylık bağlama oranları üzerinden; gösterge sistemi, 4447 sayılı Kanunla getirilen sistem ve 5510 sayılı Kanunla getirilen sistemden oluşan üç ayrı kısım halinde hesaplanmaktadır.

Yukarıda açıklandığı şekilde, emekli aylıklarının hesaplanma usullerinde zaman içerisinde yapılan değişiklikler nedeniyle bağlanan aylıklar arasında farklar oluşmuştur. Çünkü sigortalının, her prim ödeme gün sayısının geçtiği dönemlerde yürürlükte olan mülga kanunlara göre kısmi aylıkları hesaplanmakta ve hesaplanan bu kısmi aylıklar, aylık talep yılında yürürlükte olan kanun hükümlerine göre taşınarak burada toplanmak suretiyle sigortalının emeklilikte alacağı tam aylık bulunmaktadır. Dolayısıyla sigortalıların prim ödeme gün sayıları aynı bile olsa bu günlerin geçtiği dönemler farklı ise emekli aylıklarında da farklılıklar olmaktadır.

Emekli aylıklarının intibakı, aylıkların genel düzeyinin artırılmasından farklı olarak, zaman içerisinde aylık hesaplama sistemlerindeki değişimler nedeniyle aynı düzeyde prim ödemiş olan emeklilerin aylıkları arasındaki farklılıkların giderilmesi olarak değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, 2000 yılı öncesi bağlanan aylıklar ile 2000 yılı sonrası bağlanan aylıklar arasında da prim ödeme gün sayısı, yaş ve ödenen prim miktarından kaynaklı farklılıklar yanında, prim ödeme günlerinin geçtiği tarihler ile talep tarihinin aynı olmamasından kaynaklanan farklılıklar da bulunmaktadır. Bu farklılıklar, prim ödeme günlerinin geçtiği dönemdeki TÜFE ve Gelişme Hızı rakamları ile o dönemlerde aylıklara yapılan zam oranlarına göre değişiklik göstermektedir.

Anayasa Mahkemesinin 05/02/2009 günlü E: 2005/30, K: 2009/18 sayılı Kararında; "Yasa koyucu, sigortalıların ödeyecekleri primlerin ve bağlanacak aylıklarının hesabında esas alınan kurallar konusunda Anayasa'da belirtilen ilkelere ve sosyal sigorta gereklerine uygun olarak adil ölçüler içinde düzenlemeler yapmak yetkisine sahiptir.

Öte yandan, farklı tarihlerde emekli olan sigortalıların, emekli aylığı bağlama tarihlerinde yürürlükte bulunan farklı kurallara tabi olmaları nedeniyle aralarında eşitlik karşılaştırması yapılamaz." hükmü yer almaktadır.

Yüksek mahkemenin anılan kararında da belirtildiği gibi, farklı tarihlerde ve farklı hükümlere göre aylık bağlananlar arasında sadece, prim ödeme gün sayısının eşit olmasından yola çıkılarak eşitlik karşılaştırılması yapılamaz. Eşitlik; prim ödeme gün sayısı, yaş, ödenen prim tutarları, prim ödeme günlerinin geçtiği tarihler ve talep tarihinin aynı olması halinde söz konusu olabilecektir ki bu şartlardan birinin farklı olması aylık miktarını da değiştirebilmektedir.

Bu nedenle, yapılan emekli aylık hesaplamaları ve emekli aylıkları arasında oluşan farklar, ilgili tarihlerde yürürlükte olan kanunlardan kaynaklanmaktadır.

